

Raadsmemo

Nummer
25int00399

aan	Van	Opsteller	datum
Gemeenteraad Borne	J.H.R. Pierik	N. Teesink	11-02-2025

betreft
Versterken maatschappelijke weerbaarheid

Portefeuillehouder
Burg. Pierik

Argumentatie voor aanbieding memo aan de gemeenteraad:
Op verzoek van de portefeuillehouder.

Geachte raadsleden,

Sinds het Russische leger Oekraïne binnenviel, staan de verhoudingen in de wereld op scherp. In Europa voelen we de dreiging vanuit Rusland. De nationale veiligheid van Nederland staat onder druk, onze veiligheidsbelangen worden bedreigd. Deze ontwikkelingen maken het noodzakelijk om de weerbaarheid van onze maatschappij te verhogen. In de Kamerbrief Versterken maatschappelijke weerbaarheid van 6 december jl. is uiteengezet wat een weerbare maatschappij inhoudt en welke opgave er ligt om deze te bereiken.

Onze veiligheid en vrijheid zijn in tijden niet zo kwetsbaar geweest. Als gevolg van die Russische oorlog in Oekraïne is het voor het eerst in lange tijd reëel dat Nederland betrokken raakt bij een grootschalig gewapend conflict. Deze verslechterde veiligheidssituatie maakt het noodzakelijk om de weerbaarheid van onze samenleving versneld te verhogen. Hoe we de samenleving zich laten voorbereiden op dergelijke scenario's? Daar moeten we het met elkaar over hebben. Niet om angst te zaaien, maar om goed geïnformeerd keuzes te maken en mensen grip te geven op onverwachte situaties. Want een sterke samenleving kan schokken aan. De regie voor versterking van onze nationale veiligheid ligt bij de overheid. Maar voor een veilige en weerbare maatschappij is de inzet van iedereen nodig: regionale en lokale overheden, bedrijven, kennisinstellingen, maatschappelijke organisatie en burgers.

Aan de burgemeesters wordt gevraagd om een rol te vervullen in het weerbaarder maken van de lokale samenleving. In deze memo wil ik u nader informeren over de aanleiding van dit verzoek en de wijze waarop we een vervolg willen geven aan deze opdracht.

Militaire en hybride dreigingen

De internationale veiligheidssituatie is de afgelopen jaren sterk verslechterd en dit raakt ook Nederland. Statelijke en niet-statelijke actoren bedreigen in toenemende mate de nationale veiligheidsbelangen van ons Koninkrijk. We zien nu al dat Nederland doelwit is van hybride aanvallen, zoals cyberoperaties, spionage en

sabotage. Geopolitieke ontwikkelingen en in het bijzonder de Russische agressieoorlog in Oekraïne hebben hierop een versterkend effect.

In een videoboodschap van de Commandant der Strijdkrachten, dhr. Eichelsheim, en de Nationaal Coördinator Terrorismedebestrijding en Veiligheid, dhr. P. Aalbersberg, worden in 6 minuten deze militaire en hybride dreigingen nader toegelicht en uitgelegd wat dat van overheden en organisaties vraagt (de video is [hier](#) te bekijken, met het volgende wachtwoord: Weerbaarheid2024!).

De weerbaarheidsopgave

We moeten ons dus voorbereiden op onzekere tijden, rekening houdend met verschillende scenario's. Deze weerbaarheidsopgave bestaat uit het vergroten van zowel de maatschappelijke weerbaarheid als de militaire paraatheid. Dat is niet gemakkelijk. Velen van ons hebben nog nooit een oorlog meegemaakt, de Tweede Wereldoorlog voelt als heel lang geleden. Maar de tijden zijn veranderd; oorlog is dichtbij en we mogen ons daar niet door laten verrassen.

Weerbaarheid betekent dat we hebben nagedacht over wat er kan gebeuren en wat daarvan de gevolgen zijn. Wat is de impact als belangrijke voorzieningen uitvallen? Welke voorbereidingen kan ik treffen om het een tijdje uit te houden, met gezin, huisgenoten, de organisatie waar ik voor werk. Weerbaar zijn betekent in feite: ik ben voorbereid, ik kan het aan.

Maatschappelijke weerbaarheid, een weerbare samenleving

Een weerbare samenleving helpt in de eerste plaats om een conflict te voorkomen. Het maakt ons minder kwetsbaar, schrikt statelijke actoren af en ontmoedigt hen om Nederland te raken. Dat wordt ook door de NAVO onderschreven: weerbaarheid heeft een basis in Artikel 3 van het Verdrag van Washington (NAVO-Verdrag), waarmee weerbaarheid zowel een bondgenootschappelijke opgave als een nationale verantwoordelijkheid is.

Daarnaast kunnen we met het verhogen van onze weerbaarheid bovendien beter weerstand bieden en veerkracht tonen mocht het onverhoopt toch tot een conflict komen. Een weerbare maatschappij draagt daardoor bij aan de bescherming van onze veiligheid, vrijheid, welvaart en waarden. Dit geldt niet alleen bij hybride aanvallen of een militair conflict, maar ook bij andere crises of rampen, zoals grootschalige overstromingen, een pandemie of langdurige uitval van vitale processen.

Verder weegt mee dat de overheid bij een oorlogsdreiging of een daadwerkelijk conflict, niet in staat zal zijn om alles op te lossen. Daarom moet de samenleving als geheel meer doordrongen raken van het belang van zelf- en samenredzaamheid, zodat individuen en gemeenschappen beter voorbereid zijn op mogelijke crises. Hier ligt ook een belangrijke rol voor gemeenten en veiligheidsregio's om de kracht van burgers en organisaties te verbinden aan de weerbaarheidsopgave.

Lokale inzet weerbaarheidsopgave

Wij hebben dus zelf ook een lokale opgave te vervullen.

Als gemeente Borne gaan wij – in navolging van de centrale overheid en in samenwerking met de Veiligheidsregio Twente – ook bezig om in kaart te brengen wat nodig is om weerbaar te zijn in geval van een militair conflict. Het moet duidelijk zijn waar versterking nodig is en hoe we dat moeten gaan organiseren. Hier worden wij in een nieuwe Kamerbrief nader over geïnformeerd.

Om de Bornse inwoners hierin mee te nemen, gaan we intensiever communiceren over de dreiging. Het is belangrijk dat mensen op de hoogte zijn van de impact van de dreiging én van de noodzaak om zich voor te bereiden.

Op zaterdag 29 maart komt er, als onderdeel van het programma 80 jaar vrijheid, een bijzondere gelegenheid om in Borne aandacht te vestigen op de noodzaak van versterking militaire paraatheid en vergroting maatschappelijke weerbaarheid. Die dag worden 80 militairen van het Korps Nationale Reserve beëdigd op het Rheineplein in Borne. De eenheid van in totaal 900 reservisten is actief in Noordoost Nederland en zij vervullen taken die passen in het streven van Defensie naar een flexibele, schaalbare krijgsmacht. Wij willen - vooruitlopend op de uitwerking van de weerbaarheidsopgave door het Rijk – tijdens de militaire ceremonie op het Rheineplein ook aandacht besteden aan de weerbaarheidsdimensie, zodat er een verbinding wordt gemaakt tussen de militaire paraatheid en de maatschappelijke weerbaarheid, kijkend vanuit de historie naar de toekomst.

De aanwezigheid van de Korps Nationale Reserve in Borne is een uitgesproken kans om met de Bornse samenleving in gesprek te gaan waarom voorbereiding zo belangrijk is en waarom juist nu. In afstemming met de Veiligheidsregio Twente gaan we deze lokale aanvulling op het programma van Defensie uitwerken. Deze lokale weerbaarheids campagne zal laagdrempelig zijn, waarbij de Bornse inwoner wordt geïnformeerd over de dreiging en wordt geprikkeld om voorbereidingen te treffen. Een veilig Borne en Nederland maken we tenslotte samen.

In maart wordt u nader over deze dag geïnformeerd.